

Szigorlat az osztatlan tanár szakosoknak (levelező tagozat)

Nyelvészet

I. Témakör: Leíró nyelvtan

1. A magyar magánhangzó-harmónia és a hangtani hasonulások jellegzetességei

Kassai Ilona (1998): A beszédlánc fonetikai jelenségei. In: Kassai Ilona: *Fonetika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 169–191.

siptár Péter (2006): Hangtan. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *A magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 30–40.

2. A magyar szófaji rendszer és a toldalékmorfémák vitatott kérdései

Kenesei István (2000): Szavak, szófajok, toldalékok. In: Kiefer Ferenc (szerk.) *Strukturális magyar nyelvtan, Morfológia*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 75–136.

Kenesei István (2016): A szófaj fogalmáról és meghatározásáról. In: Kas Bence (szerk.): *„Szavad ne feledd!” Tanulmányok Bánréti Zoltán tiszteletére*. Budapest: MTA NYTI, 81–92.

T. Somogyi Magda (2000): *Toldalékrendszerezésünk vitás kérdései*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

3. Újdonságok a magyar mondattanban, különös tekintettel a szórendi szabályokra és a vonzat/szabad bővítmény különbségére

Kálmán László szerk. (2001): Magyar leíró nyelvtan. Mondattan I. Tinta Könyvkiadó, Bp. 9-93. oldal <http://budling.nytud.hu/~kalman/arch/konyv01.pdf>

Kálmán László – Nádasdy Ádám (2007): Hárompercesek a nyelvről. A szerkezetek tartománya. (kb. 44-55. oldal.) <http://budling.hu/~kalman/arch/popular/hajnali.pdf>

Kálmán László - Trón Viktor (2007): Bevezetés a nyelvtudományba. 5. fejezet: Mondattan. (kb. 60-75. oldal.) <http://budling.hu/~kalman/course/bevezetes/kalmanTron.pdf>

Kenesei István szerk. (2011): A nyelv és a nyelvek. Mondatok. Bp.: Akadémiai Kiadó, kb. 125-142. oldal

Komlósy András (1992): Régensek és vonzatok. kb. 305-321. oldalak In: Kiefer (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan I. Mondattan*. Budapest, Akadémiai Kiadó. <http://www.nytud.hu/publ/smny/mondattan.pdf>

4. Egy új nyelvtani tananyag ismertetése

*(Bánréti-féle NYKIT vagy a 4*12 mondat alapján a generatív grammatika oktathatósága vagy Szabó Veronika javaslatai)*

Medve Anna, Farkas Judit és Szabó Veronika (2010): 4×12 mondat. Elemzések. Iskolakultúra, Veszprém. 7-36. oldal. <http://mek.oszk.hu/10100/10114/10114.pdf>

Medve Anna – Szabó Veronika (2010): A mondattani elemzés lehetőségei az általános iskolában. In: *Anyanyelv-pedagógia* 2010/1. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=235>

Szabó Veronika (2013): A semleges mondat. Egy felső tagozatosoknak szóló mondattani tananyag koncepciója. 75-103. oldalak. PhD-értekezés. PTE BTK Nyelvtudományi Doktori Program, Pécs. http://nydi.btk.pte.hu/sites/nydi.btk.pte.hu/files/pdf/Szabo_Veronika2013_disszertacio.pdf

Szabó Veronika (2015): Javaslato az egyszerű semleges mondat tanításához a felső tagozaton. In: *Anyanyelv-pedagógia* 2015/3. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=581>

NYKIT-ről:

Viszket Anita (2011): Mondattan a közoktatásban. In: *Hungarológiai évkönyv* (2011). 12. évfolyam. 1. szám. 291-302. oldal. http://epa.oszk.hu/02200/02287/00012/pdf/Hungarologiai_Evkonyv_12_291-302.pdf

Gugi Boglárka (2008): Képességfejlesztés a grammatika területén (Bánréti Zoltán programjáról, taneszközeiről és azok átdolgozásáról). In: Medve Anna – Szépe György (szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok* 3. Iskolakultúra, Budapest. 32–42. <http://mek.oszk.hu/08400/08432/08432.pdf>

Alternatív tananyagok:

A Fiatall Nyelvszaki Munkaközössége által folytatott kísérleti középiskolai anyanyelvi nevelési program publikációi. <http://www.nytud.hu/oszt/elmnyelv/komlosy/publist.html> (innen letölthető munkafüzetek)

Bánréti Zoltán: *Nyelvtan és Kommunikáció I. Munkatankönyv az általános iskolák 5-6. osztályai számára*. Echo PR, 1990, 1991, 1992, 1993. (A Nyelvszaki Szakkönyvtárban elérhetőek, D229, <http://nyelvtud.btk.pte.hu/content/szakkonyvtar>)

Bartalis Boróka, Köllő Zsófia, Orbán Zsuzsa-Lilla, Szőcs Hedviga, Tamás Adél (2017): *Magyar nyelv és irodalom (anyanyelv)*. <https://manuale.edu.ro/manuale/Clasa%20a%20V-a/Limba%20si%20literatura%20materna%20maghiara/Norand/A438.pdf>

Hoffmann Ottó tankönyvei, a Nyelvészeti Szakkönyvtárban (D229) megtalálhatóak, http://lingua.btk.pte.hu/nytkonyvtar/root/_kereso/keres2.asp?keres=1 itt kellene Hoffmann Ottó nevére keresni mint szerzőére.

NYKIT: Bánréti Zoltán tananyagai, ugyancsak a Szakkönyvtárban, Bánréti Zoltán nevére keresve

A Fialat Nyelvészek Munkaközössége által folytatott kísérleti középiskolás anyanyelvi nevelési program (Finyemu):

<http://www.nytud.hu/oszt/elmnyelv/komlosy/publist.html>. A történetéről született egy szakdolgozat: Csokona

Csilla: A Fialat Nyelvészek Munkaközösségének története,

http://lingua.btk.pte.hu/nytkonyvtar/root/_kereso/kiadvany.asp?id=4917

Kálmán László és Molnár Cecília alternatív tananyaga ("Szövegértés- szövegalkotás integrált anyanyelvi tananyag

elkészítése a nyelvi rész vezető fejlesztője, HEFOP keret, Sulinova Kht"):

<http://budling.nytud.hu/~kalman/arch/popular/>. <https://magyartanarok.wordpress.com/taneszkozok/>

5. A szöveg fogalmának értelmezései; elemzési szempontok

De Beaugrande, R.-Dressler, W. (2000): *Bevezetés a szövegnyelvészetbe*. Budapest: Corvina.

Petőfi S. János (2004): A szöveg fogalmának, valamint megformáltságának értelmezése. In: *A szöveg mint komplex jel*.

Budapest: Akadémiai, 27–70.

II. Témakör: Alkalmazott nyelvészet

6. A nyelvelsajátítás elméletei, szakaszai

Cole, Michael, Sheila R. Cole (2006): *Fejlődéslélektan*. Osiris: Bp. 8. fejezet: Nyelvelsajátítás. 300–339.

Gósy Mária (2005): *Pszicholingvisztika*. Budapest: Osiris, 6. fejezet

Kovács Ilona, Szamarasz Vera Zoé (szerk.) (2006): *Látás-nyelv-émlékezet*. Typotex: Bp. 95–109.

7. A szociolingvisztika egyik kiemelt kutatási területe

Cseresnyési László (2004): *Nyelvek és stratégiák*. Budapest: Tinta.

Csernusné Ortutay Katalin – Forintos Éva (szerk.) (2000): *Nyelvi jogok. Nyelv, politika, oktatás*. Veszprém: Veszprémi Egyetemi Kiadó.

Kiss Jenő (1995): *Társadalom és nyelvhasználat. Szociolingvisztikai alapfogalmak*. Budapest: N. Tankönyvkiadó.

Szépe György (2001): *Nyelvpolitika: múlt és jövő*. Pécs: Iskolakultúra. Iskolakultúra-könyvek 7.

Wardhaugh, R. (1995): *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris. Budapest.

8. A nyelvoktatásban alkalmazott nyelvészet komplex megközelítése: anyanyelvi nevelés – idegennyelv-oktatás – a magyar mint idegen nyelv.

Hegedűs Rita (2004): *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Tinta, Budapest.

Medgyes Péter (1995): *Kommunikatív nyelvoktatás*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

Szépe György (2011): *A folyton megújuló nyelvészet*. Szerk.: Terts István. Tinta, Budapest.

9. A retorika interdiszciplináris kapcsolatrendszer

Aczél Petra (2009): *Új retorika*. Kalligram, Pozsony, 15–75.

10. Az alkalmazott nyelvészet valamely (további) szakterületének bemutatása (pl. fordítástudomány, kontrasztív nyelvészet, nyelvpedagógia, mérés-értékelés, nyelvtechnológia stb.)

Balázs Géza (szerk.) (2011): *Nyelvészetről mindenkinek*. Inter, Budapest.

Bárdos Jenő (2000): *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. N. Tankönyvkiadó, Budapest.

Bárdos Jenő (2002): *Az idegen nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Fodor István (2001): *Mire jó a nyelvtudomány?* Balassi, Budapest.

Kárpáti Eszter (szerk.) (2003): *Szöveggyűjtemény az alkalmazott nyelvészet tanulmányozásához*. Aula, Budapest.

Klaudy Kinga (1994): *A fordítás elmélete és gyakorlata*. Scholastica, Budapest.

Szépe György (2011): *A folyton megújuló nyelvészet*. Szerk.: Terts István. Tinta, Budapest.

Szűcs Tibor (2006): A kontrasztív nyelvészet szerepe a magyar mint idegen nyelv tanításában. In: Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): *Magyar nyelvmester*. Tinta, Budapest. 97–111.

Prószyk Gábor – Olasz Gábor – Várady Tamás (2006): *Nyelvtechnológia*. In: Kiefer Ferenc főszerk.: *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó. Bp., 1038-1073. oldal

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_536_MagyarNyelv/ch34.html

Viszket Anita (2014): A számítógépes nyelvészet és a tanítás. In: Fancsaly Éva – Szabó Veronika – Viszket Anita: A nyelvтанról három megközelítésben – magyartanárjelölteknek. [http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/2/3 a szmtgpes nyelvset s a tants.html](http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/2/3_a_szmtgpes_nyelvszet_s_a_tants.html)
stb.

III. Témakör: Finnugor és magyar nyelvtörténet

11. Egy szabadon választott uráli nyelvcsaládba tartozó nép hagyományos és mai anyagi és szellemi kultúrája

Csepregi Márta (szerk.) (1998): *Finnugor kalauz*. Budapest: Panoráma

Kerecsi Ágnes (2008): *Az uráli népek néprajza*. Piliscsaba: Pázmány Péter Katolikus Egyetem

12. A magyar mint finnugor nyelv, azaz bizonyítsa be a magyar nyelv finnugor eredetét.

Csepregi Márta (1986): *A finn mint rokon nyelv*. Budapest: Tankönyvkiadó

Uráli Etimológiai Adatbázis: <http://www.uralonet.nytud.hu/>

Bereczki Gábor (1998): *A magyar nyelv finnugor alapjai*. Budapest: Tankönyvkiadó.

13. A magyar hangrendszer kialakulása (különös tekintettel az ősmagyar kori mássalhangzó-változásokra, az ómagyar kori magánhangzó-változásokra, valamint a finnugor előzményekkel nem rendelkező hangokra).

Bereczki Gábor (1998): *A magyar nyelv finnugor alapjai*. Budapest: Tankönyvkiadó.

Kiss Jenő – Pusztay Ferenc (2005): *Magyar nyelvtörténet*. Budapest: Osiris Kiadó.

É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila (2013): *Fejezetek a magyar nyelv történetéből. Egyetemi jegyzet magyar szakos BA-hallgatók részére*. Piliscsaba.

Fazakas Emese (2008): *A magyar nyelv kis történeti nyelvtana*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár.

Fazakas Emese (2017): *Bevezetés az általános és magyar nyelvtörténetbe: nyelvi változások, a magyar helyesírás és szókinccs története*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár.

14. A magyar nyelv névszói és igei szuffixumainak kialakulása.

Bereczki Gábor (1998): *A magyar nyelv finnugor alapjai*. Budapest: Tankönyvkiadó.

Kiss Jenő – Pusztay Ferenc (2005): *Magyar nyelvtörténet*. Budapest: Osiris Kiadó.

Kiefer Ferenc (szerk.): *A magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 315–437.

É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila (2013): *Fejezetek a magyar nyelv történetéből. Egyetemi jegyzet magyar szakos BA-hallgatók részére*. Piliscsaba.

Fazakas Emese (2008): *A magyar nyelv kis történeti nyelvtana*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár.

Fazakas Emese (2017): *Bevezetés az általános és magyar nyelvtörténetbe: nyelvi változások, a magyar helyesírás és szókinccs története*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár.

15. A Halotti beszéd és könyörgés nyelvtörténeti tanulságai.

Dömötör Adrienne (2006): *Régi magyar nyelvemlékek (A kezdetektől a XVI. század végéig)*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Bárczi Géza (1982): *A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése*. Akadémia Kiadó, Budapest.

Mészöly Gedeon (1982): *Népünk és nyelvünk. Válogatott tanulmányok*. Válogatta, szerkesztette Szathmári István. Budapest: Gondolat Kiadó, 348–495.

Bereczki Gábor (1998): *A magyar nyelv finnugor alapjai*. Budapest: Tankönyvkiadó.

Kiss Jenő – Pusztay Ferenc (2005): *Magyar nyelvtörténet*. Budapest: Osiris Kiadó.

A. Molnár Ferenc 1985. Míge 3oco3t³a wla (A Halotti Beszéd értelmezéséhez 1.) *MNy.* 81: 442–53.

A. Molnár Ferenc 1986. Fe3e (A Halotti Beszéd értelmezéséhez 2.) *MNy.* 82: 169–90.

A. Molnár Ferenc 1997. A Halotti Beszéd magyarázatához (1.). *MNy.* 93: 207–16.